

17

MED GUDS WÄLSIGNANDE NÅD
OCH
WEDERBÖRANDES TILSTÅND
YTTRADE TANKAR,
OM
NYTTAN,
SOM KUNNAT TILFALLA WART KJÄ-
RA FÄDERNESLAND,
AF
DES NYBYGGE I AMERICA,
FORDOM
NYA SWERIGE KALLADT,
UNDER
HÖGÅDLE OCH WIDTBERÖMDE
OECONOMIE PROFESSORENS OCH KONGL WE-
TENSK. ACADEMIENS LEDAMOTS
HERR PEHR KALMS
INSEENDE,
TIL ALLMÅNT OMPRÖFWANDE OCH FÖR-
SWARANDE DEN 13. JULII. 1754. I ÅBO
ACAD. ÖFRE LÄRO-HUS,
FÖR
MAGISTER WÄRDIGHETENS ÅRHÅLLANDE,
AF
DANIEL AND. BACKMAN,
ÄLÄNDNINGE.

ÅBO Tryckt, hos Directeuren och Kongl. Boktr. i Stor-
Förstendömet Finland, JACOB MERCKEL,

SECRETARAREN
ÅDLE och HÖGAKTADE
**HERR ANDREAS GAB.
CLAREEN,**

Min Höggunstige Herr PATRON.

Ringa tid, har lyckan unnat mig, at wistas i *Herr Secreterarens* hus; men större ynnest har jag dock årfarit, än jag tror, mig i många tider kunna aftjäna. Mig har warit ombetrodt det dyraste af alt, hwad *Herr Secreteraren* åger: en Son, som, för sina goda böjelser och fedighet, förtjänar allas kärlek, för sin qwikhet, allas förundran och för sin lydnad och alt upförande, sina huldaste FÖRÄLDRAES ömmaste omförg, har jag fått handleda i bokliga Konster och Wetenskaper. Jag önskar ingen ting högre, än at jag kunnat wara, för en så snäll och artig yngling, så skicklig handledare, som jag

jag ägt, i *Herr Secreteraren*, den fullkomligaste och
ömmafte PATRON. Wiste jag, at min förtjänst swa-
rade mot min belöning, så hade jag mycket at
smickra mig med fram för andra. Det törs jag ei
tänka. Billigast är, at hänleda det goda, jag åtnju-
tit, från *Herr Secreterarens* widt bekanta godhet,
hwarmed han ständigt gjordt sig af allom högtäl-
skad och högtwördad. Men åfwen så angenämt
är det mig, at nu, då jag för allmänheten yttrar
några enfaldiga tankefätt, om et för mig nog främ-
mande ämne, jag ock får tilfälle, för en dag läg-
ga det ämne, som ständigt fyfselfätter mina tankar
och hela mitt sinne: Den ouphörliga wördnad,
med hwilken jag åtänker det jag årfarit, och hwilken
gjör, at jag i alla mina dagar, högt aktar namnet af

Herr SECRETERARENS

ödmjukaste tjenare
DANIEL AND. BACKMAN.

Regements - Wäbelen
wid
KONGLIGE ARTILLERIET,
ÅDEL och MANHAFTIG
Herr ERIC LINDQUIST,
Min Gunstige Herr MORBROR.

At Min Herr *Morbror*, på mångfaldigt fått, mig gjort sig förbunden, årkjänner och bekjänner jag alltid; men at wisa, hur högt jag aktar den ömhet och ynness, som mig är betedd, är en sak, som ännu blott i önskan består. Det wore wäl, om jag förmådde i framtiden fullgjöra mina skyldigheter, i at aftjäna det, som jag nu åtnjutit. Min Herr *Morbror* behagar emedlertid tro, at hwad jag nu gör, skjer, til at betyga den högaktning och tilgifwenhet, med hwilken jag förblifwer i alla mina dagar

Min Gunstige Herr MORBRORS

hörsamste tjänare
DAN. AND. BACKMAN.

Höglärde Herr CANDIDAT.

Min gode Wen!

Af den wänſkap jag i några år plägat med Eder, min Herre, har jag rönt Edra egenskaper: I åren, utan afwunds tadel, berömwärd för Er dygdewandel. Mitt loford tillägger wäl Eder icke fådant, men dygden ſjelf har fatt på Eder wärde. Hwad är bättre, än witterhet? hwad ſtämmer därmed närmare öfwerens, än ſedighet? Ingendera ſaknas, men bägge finnes hos Eder, min Herre. Och alſwarſam Gudsfruktan, den I öfwen, lofwar Eder, min Herre, den ſäkraſte belöning: ty dygd, utan ſådan kjälla, hwarken duger eller batar. Fullkomna då, min Herre, genom Eder dygd, Eder ſällhet. Grönſke den ämnade krantsen, Edert dygdetekn, ſtändigt, och den dermed följande heder trofſe den förtårande tidens wanklighet! Så upfyllen I Edra kära Föräldrars och Anhörigas åftundade glädje och alla Edra Wänners nöje! bland hwilka ock är

EDER,

Votre très humble & très obéissant

serviteur

ANDRÉ CARLÉN

Förbundnaſte tjenare
ADAM NORDIN.

MONSIEUR.

Allant d'emontrer, dans votre savante dissertation, les avantages considerables, que notre chere patrie à retirés de ses Colonies à L'Amérique, vous me procurez, MONSIEUR, l'occasion favorable de vous témoigner publiquement l'estime & l'affection que j'ai pour vous.

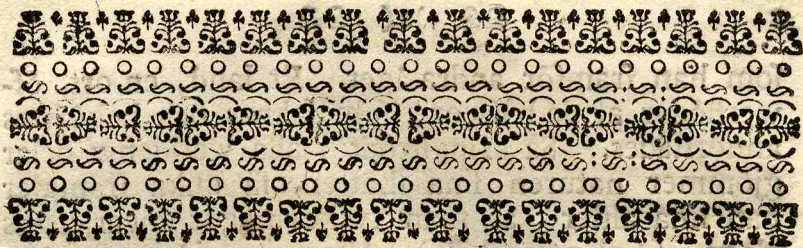
C'est ici qu'une autre personne plus habile que moi, pourroit avec raison s'étendre sur les louanges de votre érudition, pour moi je me contenterai seulement de Considerer avec toute la joye possible vos progrès & de les voir accompagnés des boneurs qui vous sont dûs.

Permettez donc MONSIEUR, que je fasse éclater ma reconnoissance touchant les lumieres, que vous avez en partage & que vous communiquez tous les jours. Soyez même assuré, que je connois tout le prix d'une instruction aussi exacte & aussi fidelle, que la vôtre, & croyez que ma gratitude ne cessera qu'avec ma vie. Je suis

MONSIEUR.

Votre très humble & très obéissant
Serviteur

ANDRÉ GAB, CLAREEN,

I. 7. N.

En Ewiga Allmagten, som redt alt, ur des intets linda, och som med sitt kraftiga WARDE, framkallat alla warande ting, til warelse, har på det aldrawisafte sätt, inrättat sina skapade wärk, til sitt NAMNS förhårligande. Et åndamål, som år den wärdigaste orsak til all ting, och hwartil han, gjenom helig Försyn och Gudomelig Styrfel, leder både lefwande och dödt. Det förnuftiga kreaturet får söka sin sällhet, i at se och finna, hur det ena med det andra, efter Allwisbetens lagar, styres til så högt mål.

Wi worde bland annat, wår Guds och Skapares behag, at wisa sin godhet och wishet, i det naturens inrättande, at, om wi wända wåra ögon på jordklotet, som wi bebo, bli wi warfe, hur hwar och en des del framter sina egna förmåner, som

som han framför andra åger. Et land, en ort, öfwerflödar af de håfwor, som saknas och behöfwes annorstådes. Så kringströdt i alla werldenes delar gjömmmer naturen sina skatter, så olika framgjer han sina alster, at man tyckes något hwarjeståds klaga, (fast utan skjäl), öfwer en ojåmn delning eller mindre behagelig lått. Ingen plats, på hela werldenes rymd, finnes så rik på härligheter, at han ju icke en tilfats söker och finner af främmande orters tilkomna waror. Det är derföre, som jordenes inbyggare förbindas och drifwas, til at söka i från andra länder, hwad de til nödtorft och beqwåmlighet sakna i deras fosterjord, och at aflåta det til andra igjen, hwad de sjelfwa i större ymnighet hafwa, ån det til inhåmsk nytta kan anwändas. Förnuftig århindring wisar då lått, hur nödigt det är, at det ena folkslaget tjänar det andra, med de skatter, som naturen dem i sår förunnat. Årfarenheten talar för off i owedersåjeliga skjäl, om den nytta, som människo-slågtet, af sådan inbördes betjåning har. At upfylla den brist, som et land och rike har på nyttiga och nödiga håfwor, hafwa fluga folkslag, bland annat, warit betånkte på *Coloniers* inråttande. Jag wil nu ei inlåta mig, at tala om alla de affigter, man haft wid *Coloniers* anläggande; nog af, at man af Historien inhåmtar, at eftertånsksamå folkslag anlagt dem, på sådana orter, hwadan de, gjenom wis inråttning, kunnat få sådant, som de sjelfwa ei ågde, utan nödgades taga af främmande. De flera *Colonier* som Euro-
peer-

peerne, i disse tre sista hundrade årtal, affant både til Asien, Africa och America, intyga det nogsam. Hwad desse bidragit och ån bidraga, til deras moderlands tilwåxt och magt, lyser enom och hwarjom klart i õgonen. Lycklig den regering, som wandt sig, at ei allenast se på närwarande, utan ock på framtiden! Jag kommer för denna gången, at endast, på en del af denna nytta, wara upmärksam, når jag på dessa blad, lämna några enfaldiga tankefätt, „om och hwadför fördelar kunnat til „falla vårt kjåra Fådernesland af det fordom så kal„lade Nya Sverige, eller huruwida det warit oss nyt„tigt, at det förblifwit under Swenska Kronan. Min kårta tid förtar mig en erforderlig granskning wid åmnets utförande; därför, Min Låfare, gynna dessa i hast yttrade tankar et mildt ompröfwande. En ynneft, som glåder mig och hedrar dig sjelf; ty kom ihåg, at et wåldõmmande sinnelag tilbinder sig allas hjertan, då dåremot et wrångt sinne, gjenom des förhatliga domar förråder sin swaghet och råkar omsider sitt eget förakt i andras förklening.

Amnets afhandlande bjuder mig, at först något orda, om det, som gaf våra Förfåder anledning, til at begje sig til så långt aflågsna orter; sedan at kortel. upråkna hwad förmåner detta land åger, och sist undersõka, om Sverige kunnat deraf wånta en wårkelig nytta. Glorwyrdigst i åminnel-

se Konung GUSTAV ADOLPH förde då Swånska Konunga Sceptren, sig til odödeligt äreminne hos efter världen, sina fiender til skräck, sitt rike til skygd, wårn och upkomst, när en del af Europeiska folkslagen fikte om hwarannan, til den af guld och ädla stenar lysande fjerde werldenes del, som af Columbo 1492, och af Americo vesputio 1502. besegnades, och hwilken af den sistnämde fick namnet America: Wår Nordiska Monarch war bemödad och oförtruten, at föra alt til wårkställighet, som til det ännu under mycken wanmagt arbetande Fäderneslandets uprättande och förstärkande kunde uptänkas. Bland annat, lät den Stora Konungen, Sjöfartens och Handelens utwidgande til de fördelagtigaste orter, wara et ömt ämne för sin omhugfhet. Inbördes oenighet och en rätt handels försummande woro ordfaker, hwarföre Swerigje, måst til den tiden, legat likasom och såfwit, när de andra slugare Europeiska magter förskaffade sig härliga länder i de andra werldenes delar; men då när en så hug-ftor Konung och sorgfällig Herre understödde Swenska Kronan, war det tid at wakna. Knapt handt en Hålländare wid namn *Vilhelm Uffelinx* föredraga Konungen, i underdånighet, nyttan af et Wäst-Indisks-Compagnies uprättande, och wisa möjligheten för de Swenska, at med lika fördel, som andra Europeer, drifwa handel på Americaniska orterna, innan Konungen gillade i nåder, hans förslag, och gjenom sammankjutande til Skjepps utredningen utförde det samma. Då war bekant,

bekant, at et wildt folk innehade landet, hwilket til handelens drifwande war minst skickligt, dels för des oförstånd och lättja, som hindrade det, at upådia det goda det hade, at rikta sig med, dels för des gudlöshet och i förbund opålitlighet. Det war då nödwändig, at förse landet, med förståndige och Christne inbyggare, så framt någon handel där skulle winna framgång; ty blef det belewadt, af Konungen, at, gjenom öpna bref, tilbjudas sina underfåtare frihet, at resa til denna ort, försöka där sin lycka, och lämnades dem frit, at därifrån komma tilbakas, om så behagades. På så nådigt tilbåd infunno sig Swenskar och Finnar, til någon myckenhet, som begåfwo sig härifrån, för at bebo det omtalta landet. De anlände lyckeligen til en del af det land, som af Änglåndarne förut war besökt och af dem blitt kalladt *Virginien*. Den ort, de kommo til, war då af de Ängelske förlåten. De willa Americaner befutto landet, och mot betalning sålde de det, til någon del, åt wårt anlände Nybygge. I anseende til det, at Änglåndaren förut besökt orten, wille han straxt gjöra anspråk på honom; men gjenom Hans Excellences Riks-Rådets Gref *JOH. OXENSTIERNAS* bemedlande, affade sig den Ängelska Kronan sin förmenta rätt, år 1631. Hållåndare, som bodde omkring den fläck, som wåra wunnit dubbel besittnings rätt på, fingo samma sjuka, som de Ängelska förut hade, och, för det de förr til landet anlånt, wille de tilwålla sig ågande rättigheten. Och ehuruwål de, för de Swenskas an-

komst, ur denna orten, af willarna aldeles woro kjörde, så war dock vårt Nybygge så raisonabelt, at det med årfordrad betalning löfte landet, af dessa obilliga grannar, hwilka lika Æfopi hund på hö, missunnade det åt andra, som hwarken de ågde eller besittia kunde. Jag wet då ei om något, af alla de folk, som flyttat til America, med större rätt besitter sin del, än vårt Nybygge gjorde sig, gjenom kjøpslag och öfwerenskommelse; men icke gjenom öfwerwäld och blodiga wapn, hwaruti dock Swenska Nation, den tiden war hela werldenes skräck. Landet förblef så sedan under Swerige, ungfjär från 1630 til 1655, då de Swenska inwånare plötsligen blefwo af de Hålländske öfwerfallne, som underlade sig landet; men med lika ostadig lycka, som ogrundad rätt. De gladda sig ei länge af sin orättmätiga, besittning innan de, år 1664, måste lämna både Nya Swerige och Nya Hålland åt Ängländarens segrande wapn, under hwilka de sedan til denna dag förblifwit.

3. §.

Nu kommer jag at tala något om sjelfwa landet. Det är tämmeligen stort, belägit omkring floden *de la Ware*, liggande ungfjär under 30 gr. 40 min. latitud: Climatet är blidare än hos oss. Wintrarne äro hwarken så swåra eller långa, som här. Om sommaren hafwa de en tempererad wårderlek. Med et ord; det är nu den förnämsta delen af alla Ängelska provinser i norra America; ty
hwar-

hwarken är det plågadt af sådan kjöld, som de, norr om det, belägna landskap, eller af sådan hetta, som de södre; det öfvergår i fruktbarhet alla de andra, och har man ännu ei exempel, at de där haft någon missväxt eller dyr tid på matwaror; emedan, för Sommarens längd, de få flera slags sådes arter, på olika tider, hwilket gör, at, om den ena misslyckas, kommer den andra fort, och den wäderlek, som skadar den ena befordrar merendels den andra, hwadan det och med rätta kallas Americas kornbod. I skogarna wäxa willa Mulbärstrån af 2 slag, walnöt-trån af flera slag, hwaraf somliga, til wirke i skönhet och wärde wida öfvergå de Europeiska; åtskilliga trån, til fint arbete; många slags medicinal wäxter, som dådan föras til andra orter: såsom, Polygola, Aristolochia virg. Maskfrö, Lobolia, Dierwillia, Sassafras. Willa winrankor löpa upför träden; hela landet är af segelbara floder gjenomskurit: Luften hålfosam. Inwånarena drifwa en stark handel, med de omkring liggande Americaner, af hwilka de, för brånwin, groft klåde, band, mesfingstråd, yxor, knifwar, kjetlar, grytor, byssor, krut, kulor eller hagel. m. m. tilhandla sig, för et mer än lätt pris, allehanda dyrbara skinwaror. För spanmål och träwärke, hwarmed de förse en stor del af södra America, få de redbara penningar i guld och silfwer, allehanda färgeforter, *Indigo*, *Brisiljetred* m. m: Såcker, *Coffee*, *Chocblad*, dyrbara träslag, med et ord: alt hwad Wäst-Indien, af synnerligt wärde framalstrar.

Nu

Nu hafwa åtskilliga börjat här plantera Bomullsplantor, hwilka synas, här wela tämmeliga fort. Den i sitt slag oförlikneliga, och i stort utrop konna, *Virginiska* Tobaken planteras och trifwes här som håst. Hwad guld angår, så berättar wäl Ingenieuren Pehr Lindström, hos Campanium i beskrifningen om Nya Swerige, pag. 35. at en will American sagt, för Swånska Gouverneuren, det han wiste et helt berg, som bestod häraf; men som man, sedan den tiden, ehuru noga Europeerne sökt der efter, icke funnit minsta tekn därtill, så har man anledning, at draga berättelsen i twifwelsmål; ei heller har man uptåkt där några dyrbara Metaller eller ådla stenar, af något wårde; men af jern gifwes där mera, ån man gjerna önskade.

4. §.

Nu wele wi korteligen undersöka, om det gagnat wårt Swerige, at hafwa behållit det fordnå nya Swerige, och ei så snöpligen det bortlämnat, och om det kunnat gjöra sig några synnerliga förmåner af detta land. Förnåmsta orfaken hwarföre Swenska Regeringen nåppeligen wårdade sig, at fråga efter dessa landskaper, sedan de af fienden blifwit borttagna, såjas warit: at man icke funnit landet fult af guld-och silfwer-grufwor, som i Mexico och Peru; men Sweriges stora olycka har wid nyttiga anläggningar oftast warit, at endast se på närwarande och snar winst, och ei på den tilkomman-

mande och framtiden tillika, utan förakta hwad ei straxt riktar. Hwad gagnar oss en *Colonie* i America, som icke frambringar guld och silfwer, hette det? Lika som man ei ändå haft margfall nytta af den. Aldeles samma tankar, som Sverige hyste om *Colonien* Nya Sverige, hade åtskillige i Franska Ministern, några få år förut om Canada, hwilket ligger ännu långt mera til norr i America, och syntes då kasta litet eller intet utaf sig, utan war mera kostsam. Några Engelska kapare togo in måst hela detta Canada år 1629. Åtskillige i Franska Ministern woro då af den tanka, at Frankriket ei borde begjara det tillbaka; emedan det wore mera en börda och utgift än förmån för Franska kronan; men de mera eftertänksamma Ministrar woro af en hel annan mening. Man läser dessa uplyste Franske Herrars förträffliga skjäl, mogna och grundade tankar, med största nöje, uti *Charlevoix Histoire de la Nouvelle France* T. 1. p. 269. och följande. Där får man igjen en den förträffligaste egenskap hos en stor ock djupsinlig Minister, nämligen: at ei ha endast det närwarande för ögonen och därpå arbeta, hwilket måst alla kunna göra, utan jämte det lägga hålsomma planer för framtiden och efterwerlden, at i dag lägga fasta grunder, på hwilka Fäderneslandets fällhet, ju längre des bättre, bygges och rotas, ja se och finna det, hwaraf det allmänna, i 2 a 300 år härefter, kan inhämta frugt och nytta: Således har Frankriket, först i dessa tider, börjat röna förmån af det,

at Canada då blef tillbaka fordradt och återfådt. När Frankriket haft och hafwer mycken och anse-
 senlig nytta och förmån af Canada, som ligger så
 långt i norr; hwad skulle icke wi då haft af den,
 som är kärnan af norra America? Wi wele en-
 dast anföra en och annan nytta, för kärthetens
 skuld, den wi nödgas besfitta oss om.
 Som i 3. §. är nämndt, så finnas Mulbårstrån
 i mycken ymnighet växande willa i skogarna. At
 silkes maskarna, födde med dessa Americanska
 blad, frambragt det aldraskjönaste silke, som kan
 gifwas, har mångfaldig årfarenhet bestyrkt. Hade
 ei Sverige då kunnat användt en stor del af den-
 na Province til silkes afwelen? Tänk, hwad pen-
 ningar härigenom blifwit besparde! Bomullen trif-
 wes där wäl; hela inrättade plantager där af skulle
 ju gagnat oss anseeligt. Det är nämndt förut, at den-
 na province är Americas korn- eller spanmåls-hus,
 at inwånarna för spanmål och tråwårke få, ifrån
 södra America, alt det, som där frambringas, såsom:
 Säcker, *Coffee* m. m., at de få gjenom handel med
 de willa, som bo omkring dem, alla kostbara skin-
 waror m. m. Hade ei Sverige då kunnat förhop-
 pas mycket godt, från så rikt land? Landet läm-
 nade sina härligheter åt Swenska underfätare. Det
 fordrades ei annat, än wisa inrättningar, at med
 detta nya Sweriges fördelar förstärka det gamla.
 Wårt kjära Fädernesland har ju kunnat hushålla med
 detta des Nybygge, som Ängland det nu gör, låtit
 inwånarena drifwa förenämnda plantager och handel,
 men

men icke tilstätt, at blanda sig i sådant, som Sverige kunnat åstadkomma: til ex. ei befatta sig med jernwårk, utan taga alt sådant från gamla Sverige; taga alla fabriçerade waror af ull, linne m. m., härifrån; at, som Angelsman nu gör, förbjuda wid confiscation alla främmande nationer, at handla på samma *Colonie*, eller dit införa sina waror, utan at samma gått gjenom Svensk hand. Kortel. handelen har kunnat, gjenom öfwerhetens wisa och sluga omsorg, så inrättas, emellan gamla och nya Sverige, at inwånarena, på ömse sidor, warit i högsta grad nögda, och bägge funnit af hwarannan lika utkomst och lika fördel. Det torde och då warit lätt för Sverige, at skaffa sig någon ort i Södra eller medlersta America, så har handelen warit des lyckligare, som nya Sverige kunnat förse den med såd, och få igjen det af sina egna, som annars fås af främmande. Hwad myckenhet af folk hade ei gjenom denna handel fått födan? Hur långt högre har det ei drifwit vår handel och sjöfart? Det har gjedt oss en stark och öfwad sjömagt. At kronans inkomster och dråtsel här af öks, eller ökas kunnat, lår hwar och en finna möjligheten af. En o-gjemen nytta för oss, som (derigjenom sluppit åtskilliga dryga utgifter wi nu få skjännas wid).

Men dårest Sverige ändå ei funnit sin räkning wid detta land, som jag dock aldrig kan föreställa mig, så hade det wål låtit sig göra, som Holländaren gjorde, nämligen: de hade kunnat för detta byta sig til något stycke land, i Södra America af An-

gelsman, hwarest Säcker, *Choclad*, *Indigo* m. m., som wi ei kunna umbära, finnes. Således fick Holland för Nya Sverige, det sköna Surinam. Man kan wara säker, at England affstätt wäl et bättre land i södra America, om det tillbaka fått nya Sverige, på det, at alla des *Colonier* i norra America kommit at ligga i en kjed, utan någon afbrytning, af främmandes land emellan; at ei nämna om den harmonie, som den tiden war bägge kronorna emellan, då all sådan afhandling eller byte i wänlighet kunnat skje. Men at aldeles ei wärda sig, om den ringaste fördels åtnjutande, hwartil man hade mångfal rätt, utan låta alt utan åtal, affstas, tycks wara nog raisonabelt; men som jag ei kan säja, om det är nyttigt, så hör det ei til mitt ämne.

5. §.

De i föregående §. omtalte fördelar woro större, än man bördt lämna dem åt andra; men icke des mindre torde några skjäl uptänkas, som skulle säja, det warit onödigt, at öfwersätta Nybyggen til America. Ehuru flera skjäl torde kunna anföras, så lår dock följande wara bland de wigtigaste och måst wärde, nämligen: at så hårligt land jämte de friheter, som dem uhnades, hwilka dit reste, skolat förmodeligen så stucket allom i ögonen, at de, misnögda med sin kulna fosterjord, flyttat sig härifrån. Et så skadeligt ondt för riket, at det hotat med nödwändig undergång och förderf. Man skulle tyckas

kas ha orsak, at så mycket mer befara detta, som man wet, hwad nåstan otaliga folkskarar öfvergjert Europa, och satt sig neder i Amerika. Man har af såkra documenter, at wid år 1680. räknades, med män, qvinnor och barn tilhopa tagna, til 1000 eller det högsta 1500 själar, i Pensilvanien, som är en del af det fordna nya Sverige; men nu har folkmyckenheten, gjenom flyttningen, ifrån Europa, så förökt sig, at, wid slutet af sista kriget, kunde samma landskap utgjöra 80000 män, stridsbart krigsfolk. Man skulle tro, at, om någon Regjering i Europa skulle hafwa winst af America, så skulle det vara den Spaniska; men förfarenheten tycks wisa, at just desse tyks hindra des tilväxt i styrka, och riket aldeles utmånglat. Silfwerflåttorna ifrån Peru och Mexico, ehuru många och ansefliga de ock varit, hafwa dock aldrig förmått årfatta förlusten, som Spanien gjordt af folk och inbyggare.

Häraf tyks ock följa den olägenhet, at nybygget, i hast, kunde blifwa mäktigare, än det folk, hwarifrån det blitt utskickat, då ock det wore klart, huru swårt det varit, at drifwa dem til underfätelig undergifwenhet, som, påckande på sin styrka och magt, ei welat årkänna något öfverwälde eller undergå några föreskrefna wilkor.

Jag nekar ei, at detta onda wore ensamt kraftigt och gjällande, at afkräcka ifrån Nybyggens uprättande i America, om det ei kunde gjenom wisa inrättningar lätt förekommas. Det kunde ju in-

gen slippa dit, eller där bli antagen, utan den, som varit försedd med öfwerhetens tillstånd; ty då höga wederbörande wiste, huru mycket folk, härifrån kunnat aflåtas, hade de med lika ömhet, som försigtighet lätteligen förekommit en skadelig utflyttning. De, som landet nu äga, hafwa ei fyllt det, af egit, med det talrika folk, som där finnas. Försigtiga inrättningar hafwa gjordt, at de i besittning tagne länder, äro wäl folkrike; dock utan at öda deras inhemska borgerliga samhälle. De hafwa, med fördelar och förunta friheter, til sig, låckat allehanda slags folk, dem sedan sig så tilbundit med wis styrfel, at laglydnad är ei hos dem twång, utan frihet. Jag kunde ännu anföra flera inkast, som plåga göras mot nya *Coloniers* inrättande; men, utom det, at jag nödgas undfly widlyftighet, äro samma inkast sådana, som en och hwar eftertänksam både lätteligen kan upfinna och med lika lätthet wederlågga.

6. §.

Desse äro de enfaldiga tankar, som jag låfwat lämna, om den nytta, wårt kjära Fädernesland kunnat tilfalla, af des Nybygge i det fordom kallade nya Swerige i America. Det lår wara för oss lika omöjligt, at nånsin mer få glädja oss, af des tilfallande, som det gör allom rättänkande ondt, at den oss frånfallit. Nu mera är för Swerige omöjligt, at få åfwannämde land tillbaka; ty om ock medgafs den orimligheten, at Ångland
sjelft,

15. - *Gucah II*
Real

ES)O(ES

fjelft, skulle wela det återställa, til des första åga-
re, så skulle dock inwånarena sjelfwa på intet sätt
förmås därtill: De hafwa, gjenom den wise *Penns*
fluga föranstaltande, fått så stora friheter, at det
tycks nästan wara ogjörligt, at kunna förbättra
dem. Folk af alla låror, endast de årkjänna en
GUD, och ei låra eller företaga sig något mot Re-
gjerningen, hafwa där sin fria religions öfning,
och njuta lika förmåner med hwarandra. En och
hwar kan på wift sätt anses som en Konung i sitt
hus; utlagorne äro, i proportion emot det, som i
andra länder är brukeligt, så ringa, at de näppeli-
gen kunna hafwa namn därpå. De skulle därför
på det högsta försvara sin frihet, och emotstå den
minsta ändring, de trodde tilåmnas mot sig; och,
som landet nu swärmar af folk, och kunde i nöd-
fall upfatta en Armee af 100000 stridsbara män, så
wore ei lätt, at där något med wåld wela försöka.
Men at Sverige ännu, på något annat ställe i Ame-
rica, kunde få et, för des handel någonsin så godt
och fördelaktigt land, som nya Sverige, endast det
i tid bewakar sitt bästa, det är och blir en afgjord
sanning, det wore ock så mycket mer at önska af
hwar Swensk, som det allmänna därpå fick samla in
de frugter, och igjen fågna sig af den nytta jag talt
om, hwilken jag jämte all annan sällhet til-

önskar mitt kjära Fädernesland
intil min lefnads
ÅNDE.

ES)O(ES

Min Kjäreste Broder!

Wid detta tillfälle önskade jag, mig kunna uplåta glädjen, öfver at se, Dig igjen lämna allmänheten prof, af Din Ficklighet; ty då hade jag den sågnad, at hafwa uplått den häftigaste Broderliga kärlek, hwarmed jag gläds öfver Din förtäfran och lycka. Af naturlig drift älska wi hwar annan, så högt, som några Syskon; Den upfostran wi till sammans haft, af våra huldaste **SÖRÅLDRAR**, (wåhlig nad ware Deras ömhet, Deras omsorg och Deras möda!) har gjett vår naturliga kärlek dagelig tillwärt; När våra öden så fordrat, at wi skulle lämna deras hus, och söka vår upkomst annorstädes, har den milde **GUDEN** så lagat, at en och samma ort of bägge varit ämnad, at försöka vår lycka på. Här har förtroende så mycket mer tillagit, som wi ei andra haft, at tillro of, än Du Mig och Jag Dig. När Du berättade Mig Din föresats, med detta Ditt förbehållande, så gladdes jag, öfver lågligheten, at betyga min tillgifvenhet, och hoppades, at ingen lærer mislyda en så menlös gjerning af alla dem, som, af dessa dina ytttrade tankar, inhämta det Aldre och Nyare Sveriges fördelaktiga förening, och läsa i dessa mina få ord en Aldre och Yngre Broders odödliga tillgifvenhet.

Din trognaste Broder
CARL JOHAN BACKMÅN.